

Nemzeti Társalkodó

Julius 21dik napján 1835.

Birálatja a' múlt év' második felében
25ik szám alatti nemzeti Társalkodóban
„Védelmezés, megtámadás“
cím alatt megjelent forditmánynak.

Mint valamelly állat, növény, vagy terméknék olly földtájon, hol az-előtt nem tenyésztett — tenyésztése mindég bizonyos célból, jóllét, vagyonosság, öregbitése' céljából szokott történni: így egy idegen nyelven megjelent eszképnék, vagy több eszképekből alakított irománynak nemzeti nyelvre leendő, vagy lett által-tételében is, mint minden értelem-szülte gondolat vagy tettben, a' fordítónak bizonyos cél kellett, 's szokott is maga elibe tűzni. A' cél sokszerű lehet, minthogy néha még nemtelen indító-okoktól is ragadtatva a' fordítók, a' cél is nem nemes, de valóságos cél minden forditmányban csak egyetlen, a' használni akarás, erkölcsi, tudományi, vagy polgári-alkotmányi fejlődést eszközlendő. — Illy cél keresett bíráló is múlt év' 2ik felében 25dik szám alatti nemzeti társalkodóban megjelent „Védelmezés, megtámadás“ magyarra fordított *Második fél-esztendő.* 3

ditója' irományába, de őszintén megvallva, azt az írt értelemben, mint a' következőkből meg fog tetszeni, nem lehetett szerencsés feltalálni.

Vizsgáljuk tehát az idézett forditmányban felhalmozott, részint alaptalan, részint józan irány nélküli gondolatokba helyesek é a' fogalmak? a' fogalmakból alakult észképek? 's mi czél tűnik ki ezeknek rendszeretlen felsorozásából? — előre bocsátva azt mikép a' tisztelt olvasó közönség e' bírálatban olyatén öszvéhangzó rendszert, millynek minden rendszeres egységben meg kell lenni, ne várjon; mivel Biráló felel, a' feleletnek pedig mindég bizonyos felszólításra, 's után kell történni; tehát csak arra és a' szerint kell felelni, mire nézve, és mi szerint a' felszólítás esett; ha már a' felszólítás rend nélküli, 's iminnen amonnan öszve szerkeztetett észképeknek idomtalan tömege: akkor — ámbár helyes következtetést, 's logikai ítéletet minden irománytól meg lehet, 's meg is kell kívánni; de a' feleletben egy hiányosb öszve függés csakugyan menthető.

A' forditmánynak mindgyárt elején e' van: „Az emberek közt két ellentételes karakter uralkodik, ezeket lehetne defensiv, és offensiv természeteknek nevezni; egyik rész elhatározva áll a' védelmezésre, a' más felkészülve a' megtámadásra 's ez a' valódi megismertető jele ellentételességeknek.“ Ugyan azon emberben is kettőnél több ellentételeségeket találunk, akár erkölcsi, akár értel-

mi, akar kül tekintetben fontoljuk az embert, van, p. o. mindenkiben erkölcsi, értelmi, vagy külső tökély, de más felől mind ezekre nézve van fogyatkozás, vagy tökélytelenség is, 's épen ez által különböznek az emberek egymástól; mivel az említett erők különböző aránylatban vannak a' gyengeségekkel, de ezen ellentételességek több emberekben még több alakokban jelennek-meg; mi szerint te-lyességgel nem mondhatni, hogy „*az emberek közt két ellentételes karakter uralkodik,*“ hanem azt, hogy az emberekben többféle ellentételességek vannak; de „*a' védelmezés és megtámadás*“ képzeit nem lehet olly ellentételességeknek tekinteni, mint van jó a' rosszal — a' lélek vagy test egészségének emelő érzete, a' szellemi vagy testi zsibbasztó fájdalom' gyötrő kinjaival; ezen képzeteket okosan olly viszonyban lehet képzelni, millyben van az ok az okozattal; mivel a' megtámadásnak igen természetes következése a' védelmezés szokott lenni, ha csak van valami idő az oltalom' gyakorolhatására; annyi-
val kevésbé lehet azt mondani „*védő és megtámadó (defensiv és offensiv) természetek;*“ mivel a' természetén, Horátság szerint is: „*naturam expellas furca usque manebit*“ valami állandóbb, valami tartósabb, 's valami bizonyosabb szokás értetődik, mit cserélai változtatni nem egy könnyen lehet, tudjuk az akaratnak mennyi erejébe kerüljön még a' fejlettebb embereknél is valamely termé-

szetökhöz akadt bal szokásról lemondás, de nem így a' dolog a' *védellemezéssel és megtámadással*; mivel az, ki csak most volt megtámadó, változván a' környületek, majd lesz védelmező, 's ismét megfordítva. Innen már önként következik, hogy hibás azon okoskodás is, mintha a' „*védellemezés, és megtámadás ellentételességeiknek a' lenne valószagos esmertető jele, hogy az egyik rész elhatározva áll a' védelmezésre, a' más felkészülve megtámadásra*“ (de itt kötelessége is lesz vala a' fordítónak emliteni, minek megtámadására van felkészülve az egyik rész, 's a' más minek oltalmára határozta el magát, mivel úgy a' mint van, az értetlenség is hibául tétethetik ki fordítmánnyának). — Ugyan is a' megtámadás és védelmezés egy már meg lett tett tetzen-fel, mely két fél közül egyikre szenvedélyesen folyván bé, a' más fél érdekeinek, vagy érzeteinek pedig megfelelővén, megtámadólag, és védelmezőleg csak azután léphetnek fel a' felek egy más ellen, ha már meg van a' tett, mi által az irt hirdetményekre izgattatnak; nem lehet tehát, hogy egyik fél is illy szerűleg vagy oltalmazni, vagy megtámadni legyen felkészülve; mivel a' jövő egy halandó előtt is felfedve nem lévén — mi lesz születendő, és annak a' felekre minő hatása leend, előre nem tudhatni; annyival is inkább, hogy ha a' felekre valamely előbbivel ellenkező hatásu dolog adja elé magát, akkor változván a' viszonyok az irt hirdet-

ményekre is ellenkezőkép fognak izgattatni; így p. o. ha kérdés adja elé magát, miként lehessen azon néposztályt, mely emberi jogait bizonyos nyomok miatt szabadon nem gyakorolhatja, egy szerencsésb helyzetbe tenni; melyben jogai becsültessenek — itt a szabad elmű az emberi jogok mellett oltalmazólag — a jobb-ág (aristocrata) megtámadólag fog fellépni, de ha a kérdést azon szempontból tekintjük, kell-e tovább is szenvedni a nyomoruságokat? az elébbivel ellenkezőleg a jobbág (aristocrata) oltalmazni, a népszerű pedig, megtámadni lesz felkészülve (a forditmány' szaván szólva). — E tehát a vélt ellentételességnek, nem „valódi“ mint a forditmány követeli, de „valótalan esmertető jele.“ Szükséges és hasznosnak véli továbbá a forditmány a kettő u. m. védelmezés, és megtámadás közti különbséget különösen a jelen korra (mi okból inkább a jelen korra, mint a multakra nézve, ennek okát fordítótól, ki közelebbről kell hogy az eredetivel esmeretes legyen, kívánja tudni a bíráló) megesmertetni, innen elébb is meghatározza a védelmezés képzetét, 's azt mondja „védelmezni annyit tessen, mint segedelemmel lenni, mi szerint valamely dolog védelmeztessék, megtartassék, vagy bátorságositassék.“ —

Itt a megmutatásbeli kör (circulus in demonstrando) első tekintettel kitünő; mivel mint más hibás okoskodásokban, úgy itt is a ki mutatandó használtatik a mutogatás-

ra. Védelmezni; terjedtebb értelemben annyit teszen, mint valakit, vagy valamit emberek' vagy állatok ellenséges törekvései, a' kül természet' mostoha befolyása ellen biztosítani; keskenyebb értelemben valakinek bizonyos célra jutása, jól léte' elé-mozdítása, vagy valamelly veszélyhőli kiszabadulására segéd kezeket nyújtani. Innen már nem állhat meg azon állítás is, mintha annak, „*ki védelmez a' védtet szeretnie'sat. sőt magánál fentebbinek kellene tartania*“ mivel egy igasság szeretőben, az igasság az ellenségben is, kit a' szó' értelme szerént nem szerethet, védelmezőre talál, vagy más szókkal az igasság szerető igazában ellenségit is védelmezi — az állításnak azon fele is, mikép „*magánál fennebb kell becsülni, kit védelmez az ember*“ — nem úgy van, mivel jobbadán, 's nem is visszason, a' státus alkotmányban magasb helyen állók szokták védni az alsóbbakat — helyzetöknél fogva az oltalom' gyakorolhatására több módjok lévén — egy oldalú azon állítás is, mikép „*a' felsőbbség dolgaira fordított vagy fordítandó mindenkori készség tenné a' szolgálatot;*“ mivel e' szerint a' szolgálat legnemesebbik nemét, midőn alsóbbaknak, kiknek segítségünkre több szükségök van, és a' kiktőli viszontagolás' reménye kevesebbet ígér, és így az önségtől legmentebb 's éppen azért legtisztább nemét a' szolgálatnak nem méltatja a' forditmány a' szolgálat' szép nevezetére, 's ez által azon teljességgel nem becsülendő eszképet költi-

fel, mintha a' szolgálni akarónak azon egyébiránt nemes kötelességet érdeke tekintetéből kellene gyakorolnia, mint ez a' forditmány' idézendő szavaiból még világosb: „*Csak védelmezve segítve, és így szolgálva csatothatja az ember magát magánál felsőbbhez, mely ennek jutalmául maga fényéből részelteti*“ — e' gondolat ha megállhatna, 's szolgálatnak csupán azt lehetne nevezni a' forditmánynyal, „*mi a' felsőbbség dolgaira fordittatik 'sat.*“ — úgy egy felől saját érdekétől megválva munkálni nem tudó emberi akarat' gyengeségét tüntetné-ki; más felől azon nem csak helytelen, de vétkes okozatnak lenne oka; mikép az emberek' épen azon osztálya nem érezhetné ezen nemes kötelesség' jótékony következményeit, mellynek arra legnagyobb szüksége: nem érezhetné pedig azért; mivel a' fennebbi forditmánybeli meghatározás szerint — „*a' ki szolgál, azért segít, azért védelmez, egy magánál felsőbbet, hogy az fényében részeltesse*“ szolgál tehát haszon' reménye tekintetéből, illyet pedig azon néposztálytól, melly maga is másoktól várja felsegállításét, nem reménylhetvén — ezek nem találnak jöltévőkre, nem ollyakra, kik kedvetlen helyzetekben nekik valamivel szolgáljanak (ezt tartja pedig bíráló legigazibb szolgálatnak) következőleg a' tehetetlenebb néposztály segítség nélküli hagyása az emberi szív' szelid érzéseit' alvására mutatna; de nincs még okotok alább néposztály e' tekintetben panaszkodni !!

— mivel bíráló is hajlandóbb azt hinni, hogy maga a fordító is töletek szükségeitekben felszólíttatva, ámbár fényt töletek nem kölcsönözhet, hasznót nem reménylhet — nektek szolgálna, 's e' tettel a' fordítmány' azon részelete' hiányát, mellyben a' „szolgálat“ van meghatározva, igazolná, ön példájával bizonyítván, hogy szolgálataz is midőn az ember alsóbbakat segít. És már a' szolgálata nem azért „legnemesb, legillőbb tett, minden emberi tettek közt, hogy annak jutalma a' tisztelet;“ mivel így nem lenne elébb való, sőt épen azon tettek' közé tartozna, mellyek bérért tételnek; de azért, mivel akkor; midőn az ember valakinek szolgál, a' természet' azon célzatain alapuló kötelességének felel-meg, mikép több emberek egymás mellett, 's egymáshoz kölcsönösen vonzó hajlandósággal, egymásnak segédül rendeltettek: — Ebből már kitetszik az is, hogy „a' ki magát védelmezésre“ (a' mi a' fordítmányban egy értelemben védődik a' szolgálattal, pedig nem egy értelműek, a' védelmezés a' szolgálathoz ollyatén viszonyban lévén, melyben van a' faj a' nemhez, species ad genus) „határoztá-el“ — nem mindég „jár tisztelet 's becsület után“ még akkor sem tulajdonkép, — midőn a' szolgálaton státus-alkotmánybeli hivatal viselést értünk, mit többnyire, csak ugyan nem mindég a' fordítmány is, mint annak olyan helyeiből, hol ezen fogalom előfordul, kitetszik, ért; akkor is a' hivatal-viselés' főbb

ezéljának az emberiség' jóllétét eszközlő társaságos élet' fennállására kell intézve lenni — saját érdeket tárgyazó czélok csak mellékesek, csak utóbbi czélok. Folytatólag a' szolgálat fejtegetésiben azt mondja a' forditmány: *a' földi legfőbb jó, a' tisztelet, semmi nem egyéb, mint vissza sugárzása azon dicsőbbnek, kinek szolgálatjára vagyunk rendelve.* " Itt bíráló többit elmellőzve a' fő jót tárgyazó észképet veszi fontolat alá, 's megvallja, hogy a' fő jó' csak fennebb említett határozatát, résziről sem a' hajdon kor (pedig ezen észkép felébredése az emberek közt igen régi) valamelly filosofusa, vagy filosofusi egyesülete' állitmányi közt nem látta, sem az újabb idő' bölcseség tanárjainál (doctor) a' fő jónak ezen forditmány szerinti állatását, mikép „*az a' tiszteletben állana*“ a' fordító vagy maga ezen forditmány' eredetije' szerzőjétől is megtalálatottnak, vagy megtalálhatónak nem hiszi. Legyen elég, rövidség okáért régiek közül a' Stoikusi, és Epikuri egymással ellenkező gondolkozásu egyesületek' fő jóróli állitmányukat, — az újabb kór' filosofusi közt pedig a' méltán nagy Kántét felsorozni; mivel a' többek némiragasztékokkal, vagy elvételekkel ezen állításoktól nem messze távoznak: a' Stoikus azt állítja vala, hogy *a' fő jó az erényben, és annak bírásának ön tudásában állana*; Epikurral követői pedig azt „*hogy a' fő jó egészen a' boldogságban áll, 's az erény csak annyiban fő jó, mennyiben a' boldogság el-*

érhetése egyes elvének (*maxima*) alakja; az az mennyiben a' boldogságra vezető eszközök' eszes használatára vezet. Kánt' állítása szerént; a' fő jó áll az erényben, és ahhoz idomzott boldogságban, mi szerént ő a' két külön választott eszképet, erényt, és boldogságot a' fő jó' eszképile öszveköti, ezeknél tehát mint láthatni — „a' tiszteletről mint fő jóról“ még csak melleleg említés sincsen; mind az által bíráló hajlandó lenne a' fő jó ezen 'új eszképe' használatát elfogadni, ha ezen meghatározat kellő tulajdonokkal, mikép annak legmagasb, legtökéletesb, semmi más felsőbb vagy nagyobb jónak alá nem rendelt jót kell meghatároznia — bírnia; de mivel e' tulajdonok nélkül fogyatkozik, azt fő jó helyett bíráló is el nem fogadhatja. Tovább menve e' tárgyban mondja a' forditmány: „*Védelmezés, segedelem, szolgálat nem születik szeretet nélkül.*“ ennek valósággal úgy is kellene lenni, de a' forditmány' fennebbi elve szerént, mely a' „*szolgálatban bizonyos jutalmat, fény-kölcsönözést — tisztelet becsület keresést*“ — keres szeretet nélkül is (ha csak a' forditmány ön szeretetet nem értett, akkor pedig a' latány mesés költő szavai szerént: *stulte nudaret animi conscientiam*) fény, - tisztelet, - becsületkorság, vagy más ön hasznót tárgyazó érdekek' tekintetéből lehet szolgálni, lehet a' felsőbbség dolgait védni, segedelmezni: tehát ezen állítás között, a' forditmány fennebbi bíráló által csak most idézettelve kö-

vött nyilvános ellenmondás lévén — ez is az iromány' hibáját, 's következetlenségét tünteti ki; 's ha mint a' fordítvány követeli: „*az atyák munkája már most az unokák megtámadásának ki van téve az a' munkája t. i. mi szerént a' szolgálat, és védelmezés olly közös, és kölcsönös volta által, a' mint p. o. le vannak azok a' fordítmányba írva, emelkedett legyen-fel a' régi Európa a' maga dicsősségibe*“; azért van kitéve az unokák' megtámadásának; mivel olly hibáson értett „*szolgálat és védelmezés*“ által emelkedett (ha az által emelkedhetett!!) régi magosságára Európa, melyben a' fordítmány is vette, — és hogy egy, bíráló által is pártolt igaz értelemben vett *szolgálat és védelmezés* a' jelen' korban is az emberi jogok' védelmére minőkép sikerült és hogy a' nagyatyák' mostani unokáikban nem megtámadokra, hanem pártolokra talált európa régi fénye, hatalma, sőt érdekei daczára, mutatják az észak-amerikai egyesült társaságok, mutatják azoknak, igaz értelemben vett kölcsönös védelmezésen, és szolgálaton alapuló szabályaik' jótékony következményei, mellyek az egész köz társaságot, 's annak alkotó egyes reszeleteit egyenlően boldogítják.

Innen által megyen a' fordítvány „*a' megtámadás*“ fejtegetésire, 's azt mondja: „*megtámadni annyi mint erőltetni, kényszeríteni akarni.*“ Ez bíráló véleménye szerént felettébb hiányos meghatározás; mivel ebben nem említetik sem az hogy miért? sem

hogy mire erőltetni, de ha említetnék is, úgy is az által nem lenne meghatározva „a' megtámadás;“ mivel erőltetni, kényszeríteni a' védelmezés' állapotjában is lehet p. o. a' megtámadót tette' elhagyására. A' megtámadás czélozhatja vagy az emberrel született, vagy szerzett jogaitóli megfosztani akarást; innen megtámadás mind azon tett, melynek irányzata az, hogy ezen két érdekes jogok' közül valamelyikben csonkulás okoztassék, itt bíráló elhallgatja a' „megtámadás“ fő és vég céljai' felsorozását, mellyeket a' fordítvány vitat, mivel a' megtámadásnak igen különböző céljai lehetnek a' megtámadó' érdekeihez képest — csak arra felel, hogy „a' ki megtámadást teszen“ nem mindenkor „gyűlöl, irigykedik, 's ohajt aláztatást,“ 's ennél fogva nem is „a' legnemtelenebb, 's becselenebb minden gondolatok közt;“ mivel ha a' tolvaj magától a' fordítmány eredetiszerzőjétől, vagy a' fordítótól elorozná vagyona' bizonyos részit, ezen tulajdonosok közül akarmelyik is, észre vévén, a' tolvajt megtámadná, nem tenne egyebet, csupán sajátját lenne vissza veendő — nem „irigykednék, nem gyűlölne;“ tehát nem csak, hogy illy erkölcsiséggel ellenkező tetteket nem vinne véghez, de még természet, 's tetteges törvényekkel is egyezőleg tenne, mellyeknek józan irányzata sajátunk ellenséges törekvések elleni bátorságosítása: így van ez legérdekesb jogainkra nézve is, midőn azokat, bitorlóktól igyekszünk megmenteni; azért az

oly magától a' természettől parancsolt nemes ipart — ha megtámadás is az, nem lehet a' „legnemtelenebb, 's becstelenebbnek“ nevével lealacsonítani, — így: bíráló ez iromány' ált fordítóját személyesen nem ismeri, tehát-nem is gyűlölni; azonban forditmányát mint olyat, melly helyes irat módjával nem egyezik, nem javallhatván, midőn megtámadja — gyűlöli-e ekkor bíráló fordítót? — nem teljességgel, sőt éppen ez által emberi 's keresztényi kötelessége szerént tesz, midőn az előtt, ki gondolkozása' módjába tévelyeg, nem csak de másokat is tévelygésbe ejteni törekszik, 's mások előtt is, kik ellen készítette cselszövéseit — tévelygésit felfedi; sok példákat tudna még bíráló itt felhozni arra nézve, hogy több oly esetek vannak, melyekben nem a' megtámadó, de az ki megtámadásra vagy ellenzésre okot szolgáltat — bűnös; hanem rövidségért többeket nem emlit — innen következik már az is, hogy nem *minden* támadás *egyszersmind* hit-törés, de sokszor kötelesség, sőt azon erősség szerint is nem hit-törés, a' mit ennek igazolására a' forditmány felsoroz, t. i. „*azért lenne minden megtámadás hit-törés is, mivel a' megtámadás előtt nyugalomnak, és békének kellett uralkodni, a' mi éppen a' megtámadás által zavartatik-meg.*“ Ugyan is a' fennebbi példából eléggé világos, hogy a' nyugalom vagy béke már a' megtámadás előtt eléggé fel volt zavarva azon tett által, mi szerint valaki akaraija ellen tulajdonától fosztatik-meg, mi-

vel béke, nyugalom ott nem létezhetnek, hol a' jogok nem becsültetnek, — nem lévén tehát már az előtt nyugalom, a' megtámadás által (ha lehet annak nevezni a' tettet, melyet valaki elrabolt jogai' vissza szerzésiért teszen!) nem is volt minek felzavartatni. —

Itt még bokrosan vannak, és lennének az oly helyek, melyek nem hogy egy szorosb, de a' kevésbé élénk bírálatot is ki nem állanak telyességgel, de bíráló épen az okból, mivel ezen forditmányban olly hibákat fedni fel, mellyek valamelly iromány' tökélytelenségit és azt hogy czélzata nem javalható, mutatják — telyességgel nem nagy észfeszületet kíván — a' hibák' hosszabb mutogatásába ereszkedni feleslegesnek tartja; csak azt jegyzi meg meg, hogy vannak a' forditmányban ollyatén kifejezések (mert hogy ezek, valamint az egész az eredetinek valóságos, honi nyelvre által tett, mássai nem lennének bíráló nem kételkedik, ámbár az eredeti irományt, mint ollyat, melly utáni legkevesebb fáradozásban, annyival inkább ált olvasásában csupán idő pazaroltatnék-el — figyelem pedig épen nem hasznos tárgyakra fordítodnék; nem kereste-fel) melyekből nem csak bíráló, de akár ki is, a' ki olvassa, azt érti, hogy némi honunkbeli, de balul értett megtámadó, 's oltalmazó pártokat akart kijelelni, az utolsónak első feletti több becsüségít; 's éppen azért láthatni e' forditmányban mindgyárt említendő felszólításokat az oltalmazók' bátorítására, 's arra, hogy a' vélt

megtámadó párt ügye' gyengeségit megesmer-
vén, azzal mondjan-fel; — így: *mi a' meg-
támadások' világában élünk, a' pusztítók' ser-
ge rohan minden régire szenteltre 'sat. de ne
rettegj kicsiny sereg esmerd-meg magad, 's
tarts össze.*" *A' ki nincs mellettünk, elle-
nünk van*" ez is igen kitünő 's logika elleni
vétés; mivel tarthat valaki politikai gondol-
kozás és cselekvés módjában olly közép utat,
hogy sem mellett, sem ellen nincsen. Illyen
hely a' forditmányban ez is: „*minden ember
megvizsgálhatja magában melyik részen áll.*
ebből közelebbről, átaljában pedig az egész
forditmányból, melyet fordító annak lefor-
ditása által tettelegesen magáévá tett, a' lát-
szik, hogy fordító magát a' védelmezők közé
számítja, azonban hogy ha festett mászkjától
megfosztjuk, és így forditmányát csupazon
nézhetjük-meg, kitetszik hogy ő az igazság-
nak éppen nem oltalmazója; valamint kitet-
szik az is, hogy nem lehet minden ember-
nek ön érzetére bizni annak eldöntését —
jobb vagy bal részen álljon é? mivel mint
fordító, úgy más is magáról hibáson köve-
telheti azt, hogy ő a' jobb ügy' pártolója. —

Csak ugyan mi okból méltatta ezeket, 's
ezekhez, nagyobbán bíráló által már felsor-
ozott, hasonokból, szerkeztetett egész „*vé-
delmezés, és megtámadásról*“ szóló irományt,
honi nyelvre ált tenni, még is eléggé tisztán
nem értheti bíráló; mivel bíráló nem tud,
de nem képzei, hogy fordító is bár egy a-
datot tudna felhozni ollyat, minél fogva a'

régi, a' tiszteletes, a' szentelt lett volna jelen korunk' szelleme által megtámadva, sőt minden irányzata a' volt, hogy azok biztosítsanak: azt kell hinni tehát, hogy maga a' fordító akadott bizonyos véleményeire nézve megtámadókra, kiket e' fordítmányban akart kiképezni, *megtámadás és oltalmazás* majd minden harmadik rendben elé fordulván, azonban minék *megtámodása* vagy *oltalmazása*, mély hallgatás van, csupán egy helytt emlitetik, *a' régire, tiszteletesre, szenteltre rohan a' pusztítók' serge*, de hogy mi az a' régi, tiszteletes, szentelt? nem tudhatni; de hiszen e' nem csak a' jelenkor' bélyege, még a' közép sőt százakban is találtak a' vélemények gáncsolókra: mind e' mellett is nem lesz vala kötelessége fordítónak egy illy pártokat célzó irományt, lefordítván, honunk' jelen állására alkalmazni.

Ezeknél fogva tehát Biráló felszólítja Fordítót fordítmánya' célja' bővebb felvilágosítása iránt; mind addig pedig ezen fordítmányt úgy tekinti, mint olyat, melly nem hogy a' nemzeti literaturát gazdagítaná, de annak kárára van; mivel az által a' nemzet' sem erkölcsi, sem tudományi fejlődése, sem alkotmányi jólléte segítve nincsen — hogy pedig az olvasó közönség' eszmélő része is ezen fordítmányt ily szempontból tekinti — Biráló győzve van.

X. X. X.